

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en ram för utfärdande, kontroll och godtagande av interoperabla intyg om vaccination, testning och tillfrisknande för tredjelandsmedborgare som lagligen vistas eller är lagligen bosatta på medlemsstaters territorier under covid-19-pandemin (digitalt grönt intyg)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 17 mars 2021 europaparlamentets och rådets förordning om en ram för utfärdande, kontroll och godtagande av interoperabla intyg om vaccination, testning och tillfrisknande för tredjelandsmedborgare som lagligen vistas eller är lagligen bosatta på medlemsstaters territorier under covid-19-pandemin (digitalt grönt intyg) samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 12 maj 2021

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru

Regeringssekreterare Outi Äyräs-Blumberg

SOCIAL- OCH HÄLSOVÄRDSMINISTERIET PROMEMORIA EU/2021/0309

12.5.2021

STATSRÅDETS SKRIVELSE TILL RIKSDAGEN OM KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM EN RAM FÖR UTFÄRDANDE, KONTROLL OCH GODTAGANDE AV INTEROPERABLA INTYG OM VACCINATION, TESTNING OCH TILLFRISKNANDE FÖR TREDJELANDSMEDBORGARE SOM LAGLIGEN VISTAS ELLER ÄR LAGLIGEN BOSATTA PÅ MEDLEMSSTATERS TERRITORIER UNDER COVID-19-PANDEMIN (DIGITALT GRÖNT INTYG)

1 Bakgrund

Europeiska kommissionen lade 17.3.2021 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en ram för utfärdande, kontroll och godtagande av interoperabla intyg om vaccination, testning och tillfrisknande för tredjelandsmedborgare som lagligen vistas eller är lagligen bosatta på medlemsstaters territorier under covid-19-pandemin (digitalt grönt intyg) (COM(2021) 130 final). En U-skrivelse har lämnats om ärendet. Dessutom gav kommissionen ett förslag till förordning om en ram för utfärdande, kontroll och godtagande av interoperabla intyg om vaccination, testning och tillfrisknande för tredjelandsmedborgare som lagligen vistas eller är lagligen bosatta på medlemsstaters territorier under covid-19-pandemin (digitalt grönt intyg) (COM(2021)140 final), som denna U-skrivelse gäller. Som en del av samma helhet gav kommissionen meddelandet En gemensam väg till ett tryggt och hållbart återöppnande (COM(2021) 129 final).

Coreper antog enhälligt på sitt möte 14.4 ett mandat (7796/21, 14.4.2021) att inleda trilogförhandlingar med Europaparlamentet. Finland har godkänt den allmänna riktlinjen och mandatet.

Europaparlamentet behandlade ärendet i sina plenum den 26–29 april och godkände sin ståndpunkt. Enligt parlamentet ska EU:s nya covid-19-intyg vara i kraft i 12 månader, inte längre. Intyget ska inte vara en resehandling och det är inte en förutsättning för utnyttjandet av fri rörlighet. Enligt parlamentet ska innehavare av EU:s covid-19-intyg inte omfattas av ytterligare reserestriktioner, såsom karantän, självisolering eller testning. Parlamentet betonade också att medlemsländerna ska säkerställa allmänna, tillgängliga, snabba och kostnadsfria tester för att undvika diskriminering av dem som inte är vaccinerade, men också av ekonomiska skäl.

Åt riksdagen har lämnats 9.4.2021 E-skrivelse E 42/2021 rd i ärendet på grund av EU:s bråds-kande behandlingsschema som gäller covid-19-situationen.

2 Förslagets syfte

Syftet med det digitala gröna intyget är att underlätta EU-medborgarnas fria rörlighet i EU under covid-19-pandemin. Syftet med det förslag som gäller tredjelandsmedborgare är att säkerställa att bestämmelserna i det förslag som gäller ett digitalt grönt intyg (huvudförordningen) är tillämpliga på tredjelandsmedborgare som inte omfattas av huvudförordningen och som lagligen vistas eller uppehåller sig på territoriet i en stat som omfattas av den föreslagna huvudförordningen i fråga, och som har rätt att resa till andra stater i enlighet med unionsrätten. Målet eller

syftet med förslaget är inte att tredjelandsmedborgare ska ha rätt att kräva ett digitalt grönt intyg av medlemslandet innan de anländer till medlemsstatens territorium.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Enligt förslaget ska huvudförordningen tillämpas på tredjelandsmedborgare som inte omfattas av huvudförordningen och som lagligen vistas eller uppehåller sig på territoriet i en stat som omfattas av den föreslagna huvudförordningen i fråga, och som har rätt att resa till andra stater i enlighet med unionsrätten. I rådets behandling lades till i förordningen en artikel, med stöd av vilken Irland och övriga medlemsländer på ömsesidig grund ska kunna godkänna intyg som utfärdats för tredjelandsmedborgare.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen

Förslaget utgår från artikel 77.2 c i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF). Den rättsliga grunden gäller underlättande av fri rörlighet för tredjelandsmedborgare inom unionen. Förslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning, där Europaparlamentet och rådet tillsammans antar förordningen. I rådet förutsätts kvalificerad majoritet. Statsrådet anser att den rättsliga grunden är ändamålsenlig.

Kommissionen konstaterar att förslaget överensstämmer med subsidiaritetsprincipen.

Enligt förslaget kan målen för detta förslag, nämligen att underlätta fri rörlighet i EU under covid-19-pandemin genom att införa säkra och interoperabla intyg om innehavarens status vad gäller vaccination, testning och tillfrisknande, inte i tillräcklig utsträckning uppnås av medlemsstaterna var för sig utan kan snarare, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, uppnås bättre på EU-nivå. Därför är det nödvändigt att genomföra åtgärder på EU-nivå. I förslaget beaktas i alla avseenden medlemsstaternas behörighet att utforma sin hälsopolitik (artikel 168 i EUF-fördraget).

Enligt statsrådets uppfattning överensstämmer förslaget med subsidiaritetsprincipen.

Enligt statsrådets uppfattning överensstämmer förslaget med proportionalitetsprincipen.

5 Förslagets konsekvenser

Allmänna konsekvenser

Syftet med förslaget är att underlätta medborgarnas fria rörlighet i EU under covid-19-pandemin. Syftet med förslaget är att skapa en gemensam ram för beviljande och bekräftande av intyg som ingår i det digitala gröna intyget samt inkludering av tredjelandsmedborgare i detta system.

Konsekvenserna för lagstiftningen

I Finland bereds ett elektroniskt intyg över vaccinationer, laboratorietestresultat samt tillfrisknande som genomförs med hjälp av Mina Kanta-sidor. Intygen ska vara kompatibla med den helhet som EU-kommissionen har förslagit för EU:s gröna intyg. Social- och hälsovårdsministeriet bereder en förordning som ska ges med stöd av lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007). I förordningen ska föreskrivas om att intygen ska kunna ges via Mina Kanta-sidor. Utkastet till förordningen har varit på remiss och den ska träda i kraft i maj. Coronaintyget i Mina Kanta-sidor ska införas stegvis. I maj får personen

ett intyg över coronavaccination via Mina Kanta-sidor. I juli får man via Mina Kanta-sidor också intyg över testresultat och tillfrisknande från corona.

De ekonomiska konsekvenserna

I motiveringen i kommissionens förslag ingår ett avsnitt som gäller budgeteffekterna samt en finansieringsutredning. Till kommissionens förslag hör även EU:s förslag till ändringsbudget nr 2/2021 (COM (2021) 200 final; U 20/2021 rd), enligt vilken tilläggsfinansiering på sammanlagt 46 miljoner euro ska inriktas på digitala gröna intyg under 2021. Denna finansiering ska genomföras med tilläggsbudgeten i fråga, anslagsöverföring och omfördelning av finansieringen.

I Finland ges enligt lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården åt patienten de uppgifter som med hjälp av ett nationellt användargränssnitt lagras i den nationella arkiveringstjänsten. Efter ändringen skulle man med hjälp av samma gränssnitt (Mina Kanta-sidor) också kunna ge åt patienten ett intyg över givna vacciner och ett intyg över laboratorieundersökningsresultat. Kostnadsberäkningen för ändringen är 3,5 miljoner euro som redan har budgeterats, och det eventuella behovet av tilläggsfinansiering fortskrider vid behov nationellt till tilläggsbudgetförfarandet. Beslut om nationell finansiering fattas i anslutning till beredningen av planen för de offentliga finanserna och statsbudgeten.

6 Ålands behörighet

Enligt Ålands självstyrelselag (1144/1991) har riket lagstiftningsmakt i ärenden som bland annat gäller bekämpning av smittsamma sjukdomar (27 § 29 punkt i självstyrelselagen). Förvaltningsuppgifter som gäller bekämpning av smittsamma sjukdomar hör till landskapets behörighet (30 § 9 punkt i lagen). Ålands myndigheter sköter uppgifter som gäller bekämpning av smittsamma sjukdomar i landskapet också i samband med pandemin. Då tillämpas i landskapet rikets lagstiftning. Förvaltningsuppgifterna styrs enligt den lagstiftning som tillämpas på dem. Åland ämnar införa det gröna intyget enligt samma tidsplan som Fastlandsfinland. I fortsättningen sparas information om vacciner och genomförda coronavirustester för detta ändamål i Mina Kanta-sidor.

7 Behandling av förslaget i Europeiska unionens institutioner och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Förslaget behandlas som brådskande i EU.

Kommissionen presenterade sitt förslag till förordning på Coreper II-mötet 17.3.2021. En preliminär diskussion fördes om förslaget i Coreper 19.3.2021. På Europeiska rådets videomöte 25.3.2021 ansågs det vara viktigt att det lagstiftningsmässiga och tekniska beredningsarbetet som gäller intyg främjas i brådskande ordning. För behandlingen av förslaget till förordning tillsattes rådets ad hoc-arbetsgrupp som inledde sitt arbete 22.3.2021 och som därefter har sammanträtt fem gånger. Coreper förde en orienteringsdiskussion om förhandlingssituationen 31.3. Medlemsländerna anser det vara viktigt att systemet med ett grönt intyg inte blir diskriminerande och understödde därför inkludering av alla tre typerna av intyg i ramen, emellertid med den förutsättning att användningen av dem utgår från vetenskapliga rön. Medlemsländerna understödde brett ordförandelandets plan om ett snabbt framskridande i förhandlingarna om förordningen.

Under behandlingen uttrycktes oro över tekniska och etiska frågor samt otillräckligheten av vetenskapliga rön samt den snabba tidsplanen för förberedelserna. Även frågor som gäller data-

skydd, inkludering av tredjelandsmedborgare i systemet samt frågan om vilka vacciner och tester som godkänns har väckt diskussion. Ad hoc-arbetsgruppen behandlade förslagen till förordningar utifrån ordförandens kompromissförslag (9.4.2021) på mötet 12.4. Coreper antog enhälligt på sitt möte 14.4 ett mandat (7796/21, 14.4.2021) att inledailogförhandlingar med Europaparlamentet.

Ordförandens mål är att behandla förslagen snabbt, så att förordningarna kan träda i kraft under den sista veckan i juni (26.6.2021). Medlemsstaterna har meddelat att de är fast beslutna att systemet fås klart sommaren 2021.

Europaparlamentet godkände i en omröstning den 25 mars 2021 att förslagen behandlas i skyndsamt förfarande (behandling endast i plenum). Europaparlamentet har godkänt sin ståndpunkt. Förhandlingarna fortsätter på EU-nivå.

8 Nationell behandling av förslaget

Den E-skrivelse (E 42/2021 rd) som har lämnats om förslaget har behandlats i ett skriftligt förfarande 30.3–7.4 i beredningssektionerna för hälsa, trafik, kommunikation, rättsliga och inrikesfrågor samt konkurrenskraft. Förslaget har exceptionellt överlämnats till riksdagen för behandling först genom en E-skrivelse, eftersom ärendet behandlas i brådsakande ordning i EU. Sakkunniga rådfrågades 4.5 i social- och hälsovårdsutskottet som lämnade sitt utlåtande till stora utskottet den 5.5. Utlåtandet anlände till stora utskottet den 7.5 och det beslutades att fackutskottets utlåtande skickas för kännedom till statsrådet. Ärendet sändes för kännedom till grundlagsutskottet, förvaltningsutskottet, kommunikationsutskottet och ekonomiutskottet.

U-skrivelsen har behandlats i ett skriftligt förfarande 19.4–21.4 i beredningssektionerna för hälsa, trafik, kommunikation, rättsliga och inrikesfrågor samt konkurrenskraft.

9 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet upprepar den ståndpunkt som det har lagt fram i E-skrivelsen (E 42/2021 rd) och konstaterar följande.

Statsrådet förhåller sig positivt till kommissionens förslag om ett digitalt grönt intyg. Finland stöder kommissionens ambition att utveckla en koordinerad och kompatibel samordnad strategi för digitala verktyg, genom vilka man kan visa intyg över covid-19-vacciner, covid-19-testresultat och tillfrisknande från covid-19-sjukdom och underlätta trygg rörlighet i EU under covid-19-pandemin.

Statsrådet betonar att medlemsländerna har rätt att införa och avveckla begränsningar för den fria rörligheten för att förhindra spridningen av covid-19-pandemin och skydda folkhälsan. Det är viktigt enligt vad kommissionen föreslår att tillämpningen av det digitala gröna intyget för personer som rör sig över gränser lämnas för medlemsländernas övervägande.

För närvarande rekommenderar Institutet för hälsa och välfärd (THL) att personer som anländer till Finland från länder med hög incidens och länder med coronavirusvarianter, ska ha intyg på ett negativt covid-19-test som har tagits tidigast 72 timmar före inresa eller ett intyg över att man har haft coronavirussjukdom mindre än sex månader tidigare. Personer som inte har sådana intyg med sig hänvisas till test omedelbart efter inresa. Dessutom hänvisas personer som har fått ett negativt testresultat före resan eller direkt i samband med inresa till test tidigast om 72 timmar efter inresa. Frivillig karantän rekommenderas tills resultatet av det andra testet är negativt. För närvarande rekommenderar THL inga undantag vid testning och frivillig karantän av

resenärer som har blivit vaccinerade mot covid-19 och som anländer till Finland. Statsrådet följer noggrant upp tillgänglig vetenskaplig forskning om covid-19-vaccinernas effekter samt rekommendationer som ges av Världshälsoorganisationen WHO och Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar ECDC.

Statsrådet understöder tillämpningen av huvudförordningen på de tredjelandsmedborgare som lagligen vistas eller uppehåller sig på territoriet i medlemsstaterna och som har rätt att resa till andra stater i enlighet med unionsrätten.

Statsrådet anser det vara viktigt att man ser till att förslaget och arrangemangen respekterar de grundläggande rättigheterna och är kompatibla med EU:s dataskyddsreglering och den nationella dataskyddsregleringen. Särskilt ska man se till att de föreslagna lösningarna är datasäkra och att de uppgifter som behandlas i dem är ändamålsenligt skyddade.